

Riksdagens svar RSV 44/2016 rd — RP 4/2016 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 10 kap. i strafflagen och av 6 och 7 kap. i tvångsmedelslagen

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 10 kap. i strafflagen och av 6 och 7 kap. i tvångsmedelslagen (RP 4/2016 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Lagutskottet (LaUB 4/2016 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av 10 kap. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i strafflagen (39/1889) 10 kap. 5 § 3 mom., sådant det lyder i lag 875/2001,
ändras 10 kap. 2 och 3 §, 6 § 1 mom. samt 9 och 11 §,
sådana de lyder, 2 § och 6 § 1 mom. i lag 875/2001, 3 § i lagarna 875/2001 och 641/2009, 9 § i lagarna 875/2001 och 650/2003 och 11 § i lagarna 875/2001 och 347/2001, samt
fogas till 10 kap. 1 §, sådan den lyder i lagarna 875/2001 och 515/2003, ett nytt 3 mom. och till kapitlet en ny 5 a § som följer:

Riksdagens svar RSV 44/2016 rd

10 kap.

Om förverkandepåföljder

1 §

De allmänna förutsättningarna för förverkandepåföljd

Om det läggs fram tillräckliga bevis för en dom för det brott eller den straffbara gärning som en förverkandepåföljd grundar sig på, kan förverkandepåföljden dömas ut fastän det inte kan utredas vem gärningsmannen är eller åtal inte väcks mot gärningsmannen eller gärningsmannen inte döms till straff.

2 §

Förverkande av vinning

Ekonomisk vinning av ett brott ska dömas förverkad till staten. Med ekonomisk vinning av ett brott avses

- 1) egendom som härrör direkt från brottet,
- 2) egendom som kommit i stället för egendom enligt 1 punkten,
- 3) avkastning på egendom enligt 1 och 2 punkten,
- 4) värde av egendom och avkastning enligt 1—3 punkten,
- 5) värde av inbesparing som härrör från brottet.

Om beloppet av vinningen inte alls eller endast med svårighet kan utredas, ska beloppet uppskattas med beaktande av brottets art, omfattningen av den brottsliga verksamheten och övriga omständigheter.

Till förverkandepåföljd döms gärningsmannen, den som har medverkat till brottet eller den på vars vägnar eller till vars förmån brottet har begåtts, om de har beretts vinning genom brottet.

Till förverkandepåföljd kan dömas även den till vilken det i syfte att undgå förverkandepåföljd eller skadeståndsskyldighet har överförts vinning eller annan egendom enligt 1 mom. 1—3 punkten, om mottagaren kände till eller hade grundad anledning att misstänka att syftet med överföringen var att undgå förverkandepåföljd eller skadeståndsskyldighet, eller om mottagaren erhållit egendomen som gåva eller annars utan vederlag. Den överförda egendomen kan då dömas förverkad till den del den utgör eller motsvarar vinning av ett brott eller värdet av sådan egendom.

Om de som avses i 3 och 4 mom. döms till förverkandepåföljd som gäller samma vinning, är deras ansvar solidariskt.

Vinning döms inte förverkad till den del den har återburits eller dömts eller döms att betalas till den kränkta i form av skadestånd eller återbäring av obehörig vinst. Om yrkande på skadestånd eller återbäring av obehörig vinst inte har framställts eller om ett sådant yrkande ännu inte har avgjorts när avgörande meddelas med anledning av yrkandet på förverkande, ska förverkandepåföljden dömas ut.

Trots bestämmelserna i 6 mom. ska domstolen på begäran av den som framställt ett yrkande på skadestånd eller återbäring av obehörig vinst avgöra yrkandet på förverkande och lämna över yrkandet på skadestånd eller återbäring för behandling på det sätt som föreskrivs för rättegång i tvis-

Riksdagens svar RSv 44/2016 rd

temål, om egendom har frysts eller är föremål för en jämställbar åtgärd i en främmande stat i syfte att trygga ett yrkande på förverkande som döms ut i Finland. Domstolen ska då också på begäran av den som framställt yrkandet på skadestånd eller återbäring av obehörig vinst genom en mel-landom avgöra frågan om skadeståndsskyldighet eller skyldighet i fråga om återbäring av obehörig vinst.

3 §

Utvidgat förverkande av vinning

Om det har begåtts

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) häleri eller penningtvätt,
- 3) smuggling,
- 4) narkotikabrott eller främjande av narkotikabrott,
- 5) givande av muta eller tagande av muta eller givande av muta i näringsverksamhet eller ta-gande av muta i näringsverksamhet,
- 6) deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet,
- 7) spridning av pornografisk bild, i 20 kap. 8 b § 2 mom. avsett lockande av barn i sexuella syf-ten eller koppleri,
- 8) orsakande av fara för informationsbehandling, eller
- 9) ett straffbart försök till ett brott som avses i 1—8 punkten,

och om brottet är av sådan art att det kan medföra ekonomisk vinning, kan egendom som har sitt ursprung i brottslig verksamhet dömas förverkad till staten; vid prövningen av om egendom ska dömas förverkad ska det förutom andra omständigheter särskilt beaktas huruvida egendomen uppenbarligen har sitt ursprung i annan brottslig verksamhet än brottslig verksamhet som kan an-ses obetydlig och huruvida det är behövligt att döma ut förverkandepåföljden för att nya brott ska kunna förebyggas samt huruvida en betydande del av den berörda personens inkomster upprepa-de gånger fås genom brottslig verksamhet.

Till förverkandepåföljd kan den dömas som har gjort sig skyldig till eller medverkat till ett brott som avses i 1 mom. eller den på vars vägnar eller till vars förmån brottet har begåtts.

Egendom som nämns i 1 mom. kan dömas helt eller delvis förverkad till staten också

1) hos den som står i ett sådant förhållande (*närstående*) som avses i 3 § 1 mom. i lagen om återvinning till konkursbo (758/1991) till en person som avses i 2 mom. i denna paragraf, samt

2) hos en enskild näringsidkare, ett bolag eller någon annan sammanslutning eller en stiftelse som står i ett sådant förhållande som avses i 3 § 2 mom. 1 eller 2 punkten i lagen om återvinning till konkursbo till en person som avses i 2 mom. i denna paragraf eller till en närstående till denna person,

om det finns skäl att anta att egendomen har överförts till någon av de ovannämnda i syfte att undgå förverkandepåföljd eller skadeståndsskyldighet.

Förverkandepåföljd enligt 3 mom. döms inte ut, om egendomen har överförts tidigare än fem år innan ett brott som avses i 1 mom. har begåtts.

Om två eller flera döms till samma förverkandepåföljd, är deras ansvar solidariskt.

Riksdagens svar RSV 44/2016 rd

5 a §

Förverkande av förvaringsmateriel

Ett kärl, emballage eller något annat som har använts för förvaring av i 4 eller 5 § eller i något annat motsvarande lagrum avsedda hjälpmedel vid brott eller föremål och egendom som har framställts, tillverkats eller fått till stånd genom ett brott eller som har varit föremål för brott och som ska dömas förverkade kan förklaras förverkade, om förverkandepåföljden inte annars kan verkställas utan svårighet.

6 §

Inskränkningar i förverkandet

Föremål och annan egendom som avses i 4 och 5 § och som helt eller delvis tillhör någon annan än gärningsmannen, en medverkande eller den på vars vägnar eller med vars samtycke brottet har begåtts, döms inte förverkade. Mottagaren av ett föremål eller egendom som har överfört efter att brottet har begåtts kan likväl dömas att förverka föremålet eller egendomen, om denne kände till eller hade grundad anledning att misstänka att föremålet eller egendomen hade samband med ett brott, eller om mottagaren erhållit föremålet eller egendomen som gåva eller annars utan vederlag.

— — — — —

9 §

Behandling av mål om förverkandepåföljd

Ett mål som gäller förverkandepåföljd behandlas i samband med det åtal som gäller det brott som yrkande på förverkande grundar sig på. Ett mål som gäller förverkandepåföljd kan också behandlas separat.

Ett mål som gäller förverkandepåföljd kan prövas och avgöras trots svarandens utevaro, med iakttagande av 8 kap. 11 och 12 § i lagen om rättegång i brottmål. Ett mål som enbart gäller en förverkandepåföljd kan också prövas och avgöras, om svaranden har fått del av yrkandet på förverkande och uteblivit trots att han eller hon kallats till rättegången och utevaron uppenbarligen beror på strävan att undgå rättegång. Domstolen ska då på tjänstens vägnar förordna en intressebevakare för svaranden. På intressebevakaren tillämpas 12 kap. 4 a § i rättegångsbalken. På intressebevakarens arvode och ersättning tillämpas dock vad som i 2 kap. 10 och 11 § i lagen om rättegång i brottmål föreskrivs om arvode och ersättning till försvarare. Bestämmelser om förordnande av en intressebevakare för svaranden på grund av sjukdom, störningar i de psykiska funktionerna eller försvagat hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak finns i 12 kap. 4 a § i rättegångsbalken.

Förverkandepåföljd döms ut på yrkande av åklagaren eller en tjänsteman som avses i 3 § i lagen om strafforderförfarande. I 1 kap. 8 b § i lagen om rättegång i brottmål föreskrivs om de grunder på vilka åklagaren kan avstå från att yrka på förverkande. Även en målsägande kan yrka på förverkande när målsäganden ensam utför åtal enligt 7 kap. i den lagen.

Riksdagens svar RSV 44/2016 rd

Käranden ska åberopa de omständigheter som yrkandet grundar sig på, samt styrka dem. Käranden har dock inte bevisbördan för ursprunget till egendom som avses i 3 §. Sådan egendom kan dömas förverkad, om inte svaranden gör sannolikt att egendomen har sitt ursprung i annan än brottslig verksamhet.

När domstolen dömer ut en förverkandepåföljd ska den vid behov meddela närmare föreskrifter om hur förverkandepåföljden ska verkställas, om förverkandepåföljden gäller data som avses i 7 kap. 1 § i tvångsmedelslagen eller om det annars är behövligt av särskilda skäl.

11 §

Särskilda bestämmelser

När ansvaret beträffande en förverkandepåföljd i fråga om en person som inte är misstänkt eller åtalad för brott utreds vid en förundersökning eller rättegång iakttas vad som föreskrivs om den som är misstänkt för brott eller om svaranden i ett brottmål.

Om skadestånd eller återbäring av obehörig vinst har betalats eller dömts ut efter det att ett avgörande som gäller förverkandepåföljd och som avses i 2 § 6 mom. har meddelats, kan förverkandepåföljden verkställas minskad med motsvarande belopp. Om förverkandepåföljden redan har verkställts, kan Rättsregistercentralen efter en skriftlig ansökan av den berörda personen besluta att motsvarande belopp ska betalas av statens medel. Trots vad som någon annanstans i lag föreskrivs om sekretess har den berörda personen rätt att för sin ansökan få uppgifter av Rättsregistercentralen om verkställigheten av ovannämnda förverkandepåföljd. Om det görs flera än en ansökan som grundar sig på samma brott, ska ansökningarna avgöras samtidigt, om inte detta orsakar de sökande oskäligt men. Om inte den verkställda förverkandepåföljden räcker till för att betala alla fordringar, sker betalning i förhållande till fordringarnas storlek, med iakttagande av 17 och 18 kap. i konkurslagen (120/2004). Den som är missnöjd med Rättsregistercentralens beslut har rätt att driva talan vid tingsrätten på den ort där käranden har sitt hemvist eller vid Helsingfors tingsrätt. Talan ska väckas inom en månad från Rättsregistercentralens beslut. Om det väcks flera käromål med anledning av ansökningar som grundar sig på samma brott, ska käromålen prövas vid den tingsrätt där det första käromålet väcktes. Andra tingsrätter än den nämnda tingsrätten ska överföra käromålet till den tingsrätten. Staten, som företräds av Rättsregistercentralen, är svarande i målet.

Den som i god tro har förvärvat en panträtt eller annan säkerhetsrätt i föremål eller egendom som avses i 4 eller 5 § och som dömts förverkade kan få betalning ur föremålets eller egendomens värde, oberoende av om fordringen har förfallit eller inte. Talan i saken ska väckas vid tingsrätten på den ort där käranden har sitt hemvist eller vid Helsingfors tingsrätt inom fem år från den dag då domen i fråga om förverkandepåföljden vann laga kraft. I annat fall förfaller säkerhetsrätten.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Riksdagens svar RSv 44/2016 rd

Lag

om ändring av 6 och 7 kap. i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 6 kap. 4 § 2 mom., 7 kap. 1 § 2 mom., 14 § 2 mom., 15 § 2 mom., 20 § samt 23 § 1 och 2 mom. som följer:

6 kap.

Kvarstad

4 §

Hävning av åtgärd

Domstolen ska också häva kvarstaden om åtal inte väcks eller ett yrkande på förverkandepåföljd inte framställs inom fyra månader från det att kvarstaden meddelades. Domstolen kan förlänga denna tid med högst fyra månader åt gången, om en anhållningsberättigad tjänsteman begär detta senast en vecka innan tiden löper ut. Domstolen ska utan dröjsmål ta upp ett ärende som gäller förlängning av tiden och avgöra det inom den föreskrivna tiden. Den som saken gäller ska ges tillfälle att bli hörd i samband med att förlängningsärendet behandlas. Om personen inte kan nås, får ärendet dock avgöras utan att han eller hon hörs.

7 kap.

Beslag samt kopiering av handlingar

1 §

Förutsättningar för beslag

Bestämmelserna i 1 mom. gäller också information som finns i en teknisk anordning eller i något annat motsvarande informationssystem eller på dess lagringsplattform (*data*). Vad som i detta kapitel bestäms om handlingar tillämpas även på handlingar i form av data.

Riksdagens svar RSV 44/2016 rd

14 §

Hävning av beslag

— — — — —
Ett beslag ska också hävas, om åtal för det brott som ligger till grund för beslaget inte väcks eller ett yrkande på förverkandepåföljd inte framställs inom fyra månader från det att föremålet, egendomen eller handlingen togs i beslag. På begäran av en anhållningsberättigad tjänsteman kan domstolen förlänga tidsfristen med högst fyra månader åt gången, om förutsättningarna för beslaget fortfarande föreligger och det inte är oskäligt att låta beslaget bestå med hänsyn till grunden för beslaget och den olägenhet som beslaget medför. Av särskilda skäl som hänför sig till arten och utredningen av det aktuella brottmålet kan tiden förlängas med högst ett år åt gången eller så kan det beslutas att beslaget består tills vidare. Det kan också bestämmas att ett beslag består tills vidare om det är förbjudet att inneha det föremål, den egendom eller den handling som beslagtagits.
— — — — —

15 §

Yrkande att domstol ska besluta om beslag eller kopiering

— — — — —
Ett yrkande enligt 1 mom. som framställts innan åtalet eller ett yrkande på förverkandepåföljd börjar behandlas ska tas upp till behandling inom en vecka från det att det inkom till domstolen. Angående handläggningen gäller i tillämpliga delar vad som i 3 kap. 1 och 3 § bestäms om handläggning av häktningssyrkande. Ett beslag eller frågan om att förvara kopian av en handling behöver dock inte tas upp till ny behandling tidigare än två månader efter föregående behandling. Den som saken gäller ska ges tillfälle att bli hörd. Om personen inte kan nås, får ärendet dock avgöras utan att han eller hon hörs.
— — — — —

20 §

Beslut om giltighetstiden för beslag när målet eller ett yrkande på förverkandepåföljd avgörs

När domstolen avgör målet eller ett yrkande på förverkandepåföljd ska den besluta om huruvida ett beslag ska bestå till dess förverkandepåföljden verkställs eller det bestäms något annat i saken.

23 §

Återlämnande av föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag

Om flera i samband med behandlingen av åtalet eller ett yrkande på förverkandepåföljd gör anspråk på föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag och ska återlämnas, ska domstolen bestämma att tvisten om bättre rätt behandlas särskilt i den ordning som föreskrivs om rättegång i tvistemål. Domstolen ska samtidigt bestämma inom vilken tid talan ska väckas. Domstolen får

Riksdagens svar RSv 44/2016 rd

dock pröva frågan om bättre rätt i samband med behandlingen av åtalet eller yrkandet på förverkandepåföljd, om detta inte fördröjer handläggningen av målet.

Om åtal inte väcks eller ett yrkande på förverkandepåföljd inte framställs och om flera gör anspråk på föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag och ska återlämnas, kan en anhållningsberättigad tjänsteman utsätta en tid för väckande av talan. Efter det att domstolen eller den anhållningsberättigade tjänstemannen har utsatt tiden för väckande av talan ska egendom kvarhållas hos polisen till dess ärendet om bättre rätt har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut eller kvarhållandet före det annars har visat sig onödigt. Om talan inte väcks inom den nämnda tiden ska bestämmelserna i 3 mom. iakttas.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors 26.4.2016

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare